

Stroom uit Noord-Nederland

'Noord-Nederland wingewest.' Bijna steekt de slogan van Fré Meis uit de jaren zestig weer de kop op. Wat geldt voor aardgas, is ook van toepassing voor de elektriciteitssector: een zeer groot deel wordt aan de Nederlandse economie geleverd vanuit het Noorden des lands. Voor landschap, milieu en natuur is dit niet altijd een voordelige ontwikkeling. Aan de rand van 's lands grootste natuurgebied, de Waddenzee, is onlangs naast de oude Eemscentrale een tweede centrale gebouwd. De centrales hebben een vermogen van bijna 2500 MW, ofwel 25% van de in Nederland benodigde elektriciteit. Eigenaar EPON wil de oude Eemscentrale in het jaar 2003 sluiten. De Hunzencentrale in de stad Groningen is al gesloten en een andere EPON-centrale (vermogen 664 MW) aan het Bergumermeer in Friesland, gaat in 2001 dicht. Volgens het nieuwste Elektriciteitsplan 1997-2006 zal zich rond het jaar 1999 een overcapaciteit voordoen van zo'n 1800 MW. Volgens de Samenwerkende Elektriciteitsproducenten (SEP) is dit een onbedoeld gevolg van het geliberaliseerde energiebeleid; het komt door de grote vlucht die warmtekrachtkoppeling (WKK) heeft genomen. Bij WKK produceren gasturbines zowel stroom als warmte met een veel hoger rendement dan conventionele centrales.

Gezien de verwachte overcapaciteit kan de nieuwe Eemscentrale dus eigenlijk wel weer dicht, ware het niet dat SEP/EPON vastzitten aan een contract met het Noorse Statoil om voor de centrale jaarlijks twee miljard kubieke meter gas af te nemen. Daarom remmen SEP en EPON liever de opmars van WKK af. Een goed voorbeeld hiervan is het 'verbod' voor het plaatsen van een eigen WKK-installatie in de nieuwe zoutfabriek van Frima te Harlingen. Zo wordt op een kunstmatige wijze conventioneel - en vaak vervuilend - vermogen in stand gehouden door de elektriciteitsplanners, SEP en het ministerie van Economische Zaken, terwijl schonere initiatieven worden geweerd. Het ministerie van VROM denkt hier anders over. Bij de ingebruikname van twee warmtekrachtcentrales voor de ruïnbouw in Zuidoost-Drenthe in september 1996, pleitte minister De Boer voor meer van dergelijke

initiatieven. Bij Klazienaveen worden de kassen van ruim honderd tuinders voorzien van stroom en warmte door vrij platte en in het landschap minder opvallende ketels.

Het zijn vooral de distributiebedrijven die dit soort projecten initiëren. Zowel de NUON (in Friesland) als de EDON (in Groningen en Drenthe) proberen met hun Milieu Actie Plannen de uitstoot van CO₂ te verminderen. De nadruk ligt hierbij op windmolens en zonne-energie. De NUON heeft nu het ambitieuze plan opgevat om van Vlieland een op energiegebied zelfvoorzienend eiland te maken door gebruik te maken van zon-, wind- en zelfs getijden-energie. De EDON heeft in Groningen reeds 50 MW windenergievermogen gerealiseerd, vooral door het grote windpark van 138 windturbines bij de Eemshaven.

Bij de elektriciteitsproductie moet ook het bedrijf Akzo Delfzijl genoemd worden, dat op eigen terrein samen met de EDON een warmtekrachtinstallatie bouwde die nu uitgebreid wordt tot 500 MW.

Het energierendement is hoog want Akzo gebruikt zowel de stroom als de warmte die geproduceerd wordt. Ondertussen werkt de SEP verder aan een plan om stroom per kabel door de Noordzee en de Waddenzee uit Noorwegen te importeren. Vanaf het jaar 2002 moet zo 600 MW aangevoerd worden.

Terwijl de strijd tussen opwekkers van centraal en decentraal vermogen en die tussen wind en gas zich lijkt te verharden, worden de toekomstscenario's voor zonne-energie steeds glorieuzer. Op weg naar een duurzame energietoekomst zal zonne-energie, naast gas, voor voldoende stroom én warmte voor elk huishouden kunnen zorgen.

Nu al wil ENERCOM (samenwerkende energiebedrijven) proberen huizen en gebouwen van warmte en elektriciteit te voorzien met behulp van mini-warmtekrachtinstallaties die op zonne-energie en waterstofgas draaien. In een flatgebouw in Groningen testen EDON en Gasunie momenteel een dergelijke installatie.

Carla Alma

Foto Ton Broekhuis

